

Nivell de dificultat: 3

Edat recomanada: > 12
anys

Intenció educativa:

- Identificar i reorientar biaixos.
- Treballar l'observació i l'escolta.

Resum: Fem un petit grup de 3 persones observadores. Aquest es col·loca al voltant del cercle, observa i aporta preguntes en moments clau amb la intenció de reorientar biaixos i enriquir així el diàleg.

Temps: Aproximadament 1 hora.

Tipus: Reflexiva. Suport al diàleg controvertit.

Grup: En gran grup i un petit grup de 3 persones observadores

Material: Taula de biaixos (annex). Targetes per les observadores, si es considera pertinent.

Desenvolupament

- Dividim el grup en dos, fem un petit grup de persones observadores.
- Iniciem la conversa. En aquells moments que algú de l'observació consideri, demanarà la paraula per fer una pregunta amb la intenció de reorientar algun biaix. Cada observador/a s'encarregarà d'estar atent a un tipus de pregunta:
 - Observador/a A: quan hi hagi generalitzacions demana clarificar-les (*Quan dius "TOTES pensem", de qui parles? Quan parles de "TOTES les persones XINESES" estem parlant de moltes persones, tothom del grup ho veu igual? Hi ha alguna persona d'origen xinès al grup que pugui ajudar-nos a contrastar-ho?*).
 - Observador/a B: Quan algú opini sense fonamentar la seva intervenció (*això tan interessant que ens expliques d'on ho has tret? Qui ho ha escrit/investigat/dit? Qui t'ho ha explicat? Hi ha algú que disposi d'informació contrastada respecte això?*)
 - Observador/a C: Quan s'ataqui a alguna persona o col·lectiu convida a empatitzar amb aquest: (*Si et poses en la pell de l'altre, com et sentiries en escoltar això que dius? Per uns moments ets ell, expressa què creus que diria en aquesta situació: jo (altre) penso que... Com ho veus després de fer aquest exercici? T'ha passat mai que t'has sentit atacada en una conversa? Com ho has viscut?*)
- Fem un recull dels continguts aportats per l'observació més rellevants i valorem l'activitat.

Valoració i conclusions

- Les persones participants en la conversa valoren com s'han sentit i què n'han après: el diàleg ha estat enriquidor? La conversa us ha ajudat a enriquir la vostra opinió inicial? Les observacions han aportat o dificultat el diàleg? Per quines raons?
- Les persones observadores comenten allò que han observat que les ha portades a intervenir i preguntar.
- La facilitació vincula els comentaris de l'observació i el que ha passat durant la conversa amb els biaixos per ajudar a la seva comprensió.

Altres indicacions

- La facilitació ha de vetllar per controlar el ritme de preguntes de l'observació perquè no tallin o dificultin la conversa, han de ser una aportació mesurada i positiva.
- Pot facilitar les interrupcions que cada observador/a tingui una targeta de color per aixecar quan vulgui parlar

Propostes d'acció:

Prendre consciència d'alguns biaixos pot ajudar-nos a que en la pràctica no ens condicionin tant, podem comprometre'ns a posar voluntat en que així sigui.

Biaix cognitiu	Com es manifesta el biaix?	Com contrarestar el biaix?
Biaix de confirmació Tendència a posar una atenció, a allò que ja pensem d'entrada.	Expressions com: <i>“cada vegada estic més convençut que...”</i> <i>“Com més voltes hi dono, més penso que...”</i>	<ul style="list-style-type: none"> · Preguntar tipus <i>“quines idees noves heu après?”</i>, <i>“què us ha sorprès del que s’ha dit al debat?”</i>
Biaix de realisme naïf Tendència a creure que la nostra visió del món és objectiva, mentre que les persones que opinen diferent estan mal informades o manipulades.	Expressions com: <i>“No tens raó, el que és veritat és”,</i> o <i>“jo tinc raó”</i> <i>“Els Altres estan manipulats”.</i>	<ul style="list-style-type: none"> · Fer notar que tots els mitjans de comunicació tenen una línia editorial i defensen uns valors determinats. · <i>“D’on has tret la informació?”</i> · <i>“Com saps que això és una realitat i no una percepció?”</i>
Error d’atribució grupal Tendència a creure que les característiques d’una persona són extensibles al grup al que pertany.	<ul style="list-style-type: none"> · Estereotipa les opinions o els actes d’altres persones o grups <i>“Els llatins...”</i> <i>“els pijos...”</i> <i>“els polítics...”</i> · Considera poc o gens la diversitat d’opinions dins de l’Altre grup. 	<ul style="list-style-type: none"> · Fer notar que s’està generalitzant: <i>“Creus que TOTS els llatins són així? Com ho has contrastat?”</i> · Preguntar si aquestes afirmacions són vàlides per tothom. <i>TOTHOM està d’acord en que tots els llatins són així?</i> · Demanar a persones dels grups als quals s’està fent referència si ho veuen de la mateixa manera. <i>Els llatins de la classe també ho veieu així?</i>
Favoritisme intra-grupal Tendència a ser més comprensiu amb els motius dels membres d’un mateix grup que amb les persones d’un altre grup.	<ul style="list-style-type: none"> · Expressió de judicis de valor de despreci sobre el que diuen o fan els Altres. · Expressió d’empatia envers el propi grup. <i>“això ha estat perquè...(motiu comprensiu)”.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> · <i>“Si et poses en la pell de l’Altre, com et sentiries en escoltar això que dius?”</i> · <i>“Per uns moments ets ell, expressa què creus que diries en aquesta situació: jo (personatge) penso que...”</i>
Biaix de devaluació reactiva Tendència a no considerar o de menysprear una opció pel fet d’haver estat proposada per un antagonista.	<ul style="list-style-type: none"> · Menyspreu a les opinions dels que percebo com els altres. · No receptivitat, tancament quan parla l’altre (creuar els braços, no mirar a la cara, etc.). · Interrompre, fer soroll, insultar o prohibir parlar a les persones amb opinió contrària. 	<ul style="list-style-type: none"> · <i>“Quina de les idees que ha dit l’Altre t’agrada? Quina pots aprofitar?”</i>
Biaix d’autoritat Tendència a atorgar una major credibilitat a l’opinió i arguments de persones que tenen una major autoritat, un major poder, un major rang.	<ul style="list-style-type: none"> · No qüestionar, o qüestionar menys, les persones amb més autoritat dins del grup. 	<ul style="list-style-type: none"> · Fer parlar primer les persones amb menys poder dins del grup. <i>“I tu XX, què en penses?”</i> · Fer notar per quins temes cada persona té més o menys legitimitat per opinar.
Efecte d’arrossegament Tendència a deixar-se influenciar pel que diu la majoria	<ul style="list-style-type: none"> · Manca de qüestionament del que diu la majoria. · Infra-representació de l’opinió dels grups majoritaris. 	<ul style="list-style-type: none"> · <i>“Sembla que hi ha força consens, què opineu els que penseu diferent?”</i> · <i>“Hi ha algú que pensi diferent? La seva opinió serà benvinguda per enriquir el diàleg.”</i>
Biaix de fals consens Tendència a sobreestimar quanta gent comparteix les nostres pròpies opinions, pensant que desperta un ampli consens quan en la realitat no és tal.	<ul style="list-style-type: none"> · Expressions com: <i>“tothom sap que...”</i> <i>“la majoria de gent pensa que...”</i>. · Utilitza un mode col·lectiu “nosaltres” en comptes de “jo” per atorgar-se més raó. · Simplifica els posicionaments. 	<ul style="list-style-type: none"> · Parlar en primera persona. · <i>“Qui és tothom?”, “T’agrairem que parlis per tu, en primera persona: jo imagino, jo interpreto, jo observo...”</i>

EDUCACIÓ PER LA PAU

Annex: La lupa dels biaixos

Fitxa: Taula de biaixos